EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 17.12.2019
COM(2019) 635 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

mehiläishoito-ohjelmien täytäntöönpanosta

Sisällys

1. JOHDANTO 2
2. METODOLOGIA 2
3. EU:N MEHILÄISHOITOALAN YLEISKATSAUS 3
3.1 Tuotanto ja hinnat 3
3.2 Kauppa 5
4. KANSALLISTEN MEHILÄISHOITO-OHJELMIEN TOTEUTTAMINEN 6
4.1 Oikeusperusta 6
4.2 Tavoitteet ja toimenpiteet 7
4.3 Kansallisille mehiläishoito-ohjelmille varattu unionin rahoitus ja sen käyttöaste 8
4.4 Unionin tuen jakautuminen jäsenvaltioittain 8
4.5 Menot toimenpidetyypeittäin 9
5. MENETELMÄT MEHILÄISPESIEN LUKUMÄÄRÄN MÄÄRITTÄMISEKSI 11
6. MEHILÄISHOITO YHTEISESSÄ MAATALOUSPOLITIIKASSA VUODEN 2020 JÄLKEEN 13
7. PÄÄTELMÄT 13

1. JOHDANTO

Mehiläistalous on kooltaan pientä muihin maatalouden aloihin verrattuna, mutta sen rooli on sitäkin tärkeämpi: siitä saatavan hunajan ja muiden mehiläistuotteiden lisäksi se auttaa omalta osaltaan pölyttämään mm. viljelykasveja, hedelmäpuita ja luonnonvaraisia kasveja. Yhteisessä maatalouspolitiikassa (YMP) on käytettävissä useita välineitä, joilla voidaan tukea mehiläishoitoalaa. Näistä yksi on asetuksessa (EU) N:o 1308/2013[1] (YMJ-asetus) säädetyt mehiläishoito-ohjelmat.

YMJ-asetuksen 225 artiklan a alakohdan mukaan komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle joka kolmas vuosi kertomuksen 55, 56 ja 57 artiklassa vahvistettujen mehiläishoitoalaa koskevien toimenpiteiden täytäntöönpanosta, ja siinä käsitellään myös viimeisintä kehitystä mehiläispesien tunnistamisjärjestelmien alalla. Tämä kertomus on laadittu kyseisen säännöksen mukaisesti. Siihen ei liity lainsäädäntöehdotusta.

Tämä kertomus koskee mehiläishoitovuosia 2017–2019, jotka vastaavat 1. elokuuta 2016 ja 31. heinäkuuta 2019 välistä ajanjaksoa. Uusia toimenpiteitä sovellettiin ensimmäistä kertaa näinä mehiläishoitovuosina. Kertomukseen sisältyy aiemmilta mehiläishoitovuosilta saatuja tietoja sekä mehiläishoitovuosille 2020–2022 suunnitellut ohjelmat, jotka on ilmoitettu komissiolle 15. maaliskuuta 2019 mennessä.

Tämä kertomus on seitsemäs mehiläishoito-ohjelmien toteuttamisesta laadittu komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Tässä kertomuksessa ei käsitellä kaikkia mehiläishoidon kannalta olennaisia seikkoja, vaan keskitytään mehiläishoito-ohjelmien täytäntöönpanoon. Siinä esitetään kuitenkin myös lyhyt katsaus EU:n mehiläishoitoalaan ja tiivistelmä komission mehiläishoitoalaa koskevasta ehdotuksesta seuraavaa yhteistä maatalouspolitiikkaa varten.

EU on tukenut mehiläishoitoalaa suoraan jo vuodesta 1997[2] ja antanut jäsenvaltioille mahdollisuuden laatia kansallisia ohjelmia mehiläishoitoaloilleen. Näiden ohjelmien tavoitteena on parantaa mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen yleisiä edellytyksiä. Näitä mehiläistuotteita ovat hunaja, kuningatarhyytelö, siitepöly, kittivaha ja mehiläisvaha.

Euroopan unioni rahoittaa näistä kolme vuotta kestävistä mehiläishoito-ohjelmista 50 prosenttia. Ohjelmat ovat vapaaehtoisia, mutta kaikki jäsenvaltiot ovat päättäneet ottaa ne käyttöön, mikä on osoitus jäsenvaltioiden vahvasta kiinnostuksesta ja alan tarpeista.

2. METODOLOGIA

Tämä kertomus perustuu seuraaviin lähteisiin:

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1308/2013 maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä, EUVL L 347, 20.12.2013, s. 671.

[2] Neuvoston asetus (EY) N:o 1221/97, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1997, hunajan tuotannon ja kaupan pitämisen kehittämiseksi yhteisössä tarkoitettujen toimien soveltamista koskevista yleisistä säännöistä, EYVL L 173, 1.7.1997, s. 1.

- Tiedot, jotka jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet mehiläishoitoalan tukea koskevan komission delegoidun asetuksen (EU) 2015/1366[3] mukaisesti, mukaan lukien mehiläispesien lukumäärä niiden alueella.
- Tiedot, jotka jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet mehiläishoitoalan tukea koskevan komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1368[4] mukaisesti, mukaan lukien mainitun asetuksen 10 artiklassa säädetyt vuotuiset täytäntöönpanokertomukset. Noihin vuotuisiin kertomuksiin sisältyy tiivistelmä mehiläishoitovuoden aikana aiheutuneista menoista euroina, jaoteltuna toimenpiteittäin, sekä tulokset kuhunkin täytäntöön pantuun toimenpiteeseen valittujen suoritusindikaattorien perusteella. Näitä indikaattoreita ei kuitenkaan ole yhdenmukaistettu EU:n tasolla, eikä niitä ole käytetty päätelmien tekemiseen tämän kertomuksen yhteydessä.
- Tiedot, jotka on saatu jäsenvaltioilta mehiläishoitoalalla toteutettavista toimista annetun komission asetuksen (EY) N:o 917/2004[5] mukaisesti, jossa vahvistetaan kansallista mehiläishoito-ohjelmaa koskevat säännöt mehiläishoitovuoteen 2016 asti.
- Hunajan tuotantoa ja kansainvälistä kauppaa koskevat tiedot, jotka ovat peräisin Eurostatilta[6] sekä UN Comtrade -tietokannasta[7] ja Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestöltä (FAO)[8].

Tarkempia lukuja ja yhteenvetotaulukoita hunajamarkkinoista ja kansallisista mehiläishoito-ohjelmista on saatavilla komission verkkosivustolla[9].

3. EU:N MEHILÄISHOITOALAN YLEISKATSAUS

3.1 Tuotanto ja hinnat

Tuotanto

Vuosien 2020–2022 ohjelmista ilmoitetut luvut osoittavat, että EU:ssa oli noin 17,5 miljoonaa mehiläispesää, joita hoiti 650 000 mehiläishoitajaa. Mehiläishoitajien määrä on kasvanut siitä, mitä ilmoitettiin vuonna 2016 vuosien 2017–2019 ohjelmista. On kuitenkin huomattava, että ei ole olemassa yhdenmukaistettua menetelmää, jolla määriteltäisiin mehiläishoitajat tai

[3] Komission delegoitu asetus (EU) 2015/1366, annettu 11 päivänä toukokuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä mehiläishoitoalan tuen osalta, *EUVL L 211, 8.8.2015, s. 3–6.*

[4] Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1368, annettu 6 päivänä elokuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä mehiläishoitoalan tuen osalta, *EUVL L 211, 8.8.2015, s. 9–16.*

[5] Komission asetus (EY) N:o 917/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, mehiläishoitoalalla toteutettavista toimista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 797/2004 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä, *EUVL L 163, 30.4.2004, s. 83–87.*

[6] https://ec.europa.eu/eurostat

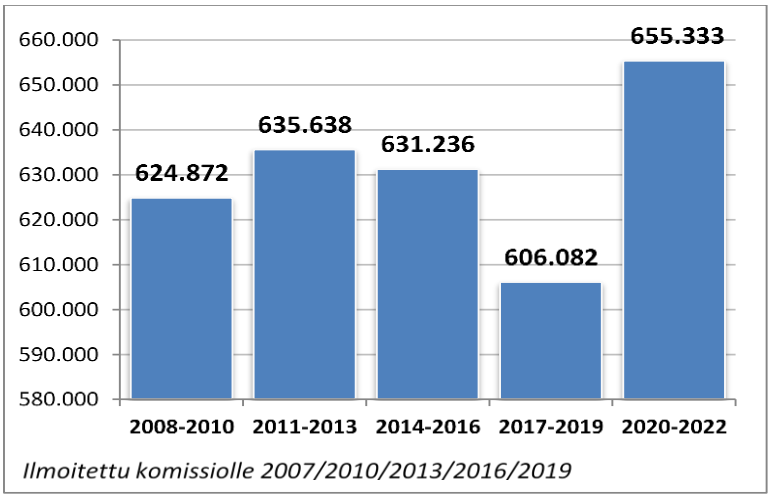
[7] https://comtrade.un.org/

[8] http://www.fao.org/home/en/

[9] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/animals-and-animal-products/animal-products/honey_fi

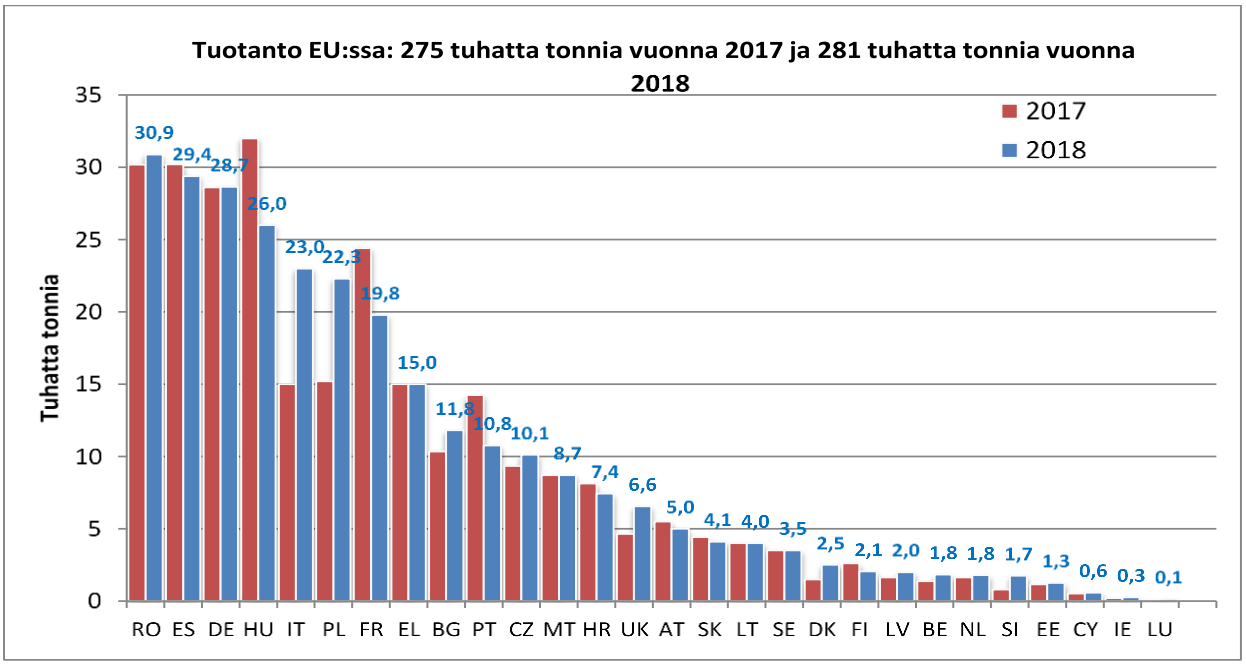
arvioitaisiin mehiläishoitajien lukumäärä. Lukumäärän muutos ei siten välttämättä kuvasta alan yleistä suuntausta.

Kuva 1: Mehiläishoitajien lukumäärä



Alalla tuotettiin 280 000 tonnia hunajaa vuonna 2018, joten EU on Kiinan (550 000 tonnia[10]) jälkeen toiseksi suurin hunajantuottaja. EU:n tuotanto on kasvanut 16 prosentilla vuodesta 2014, jolloin se oli 240 000 tonnia, mutta EU ei vieläkään tuota riittävästi hunajaa oman kulutuksensa kattamiseksi. Vuonna 2018 sen omavaraisuusaste[11] oli noin 60 prosenttia, eli suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2015. Suurin EU:hun tuodun hunajan toimittaja on Kiina (40 prosenttia tuonnista), ja toiseksi suurin on Ukraina (20 prosenttia tuonnista).

Kuva 2: Hunajantuotanto EU:ssa vuosina 2017 ja 2018



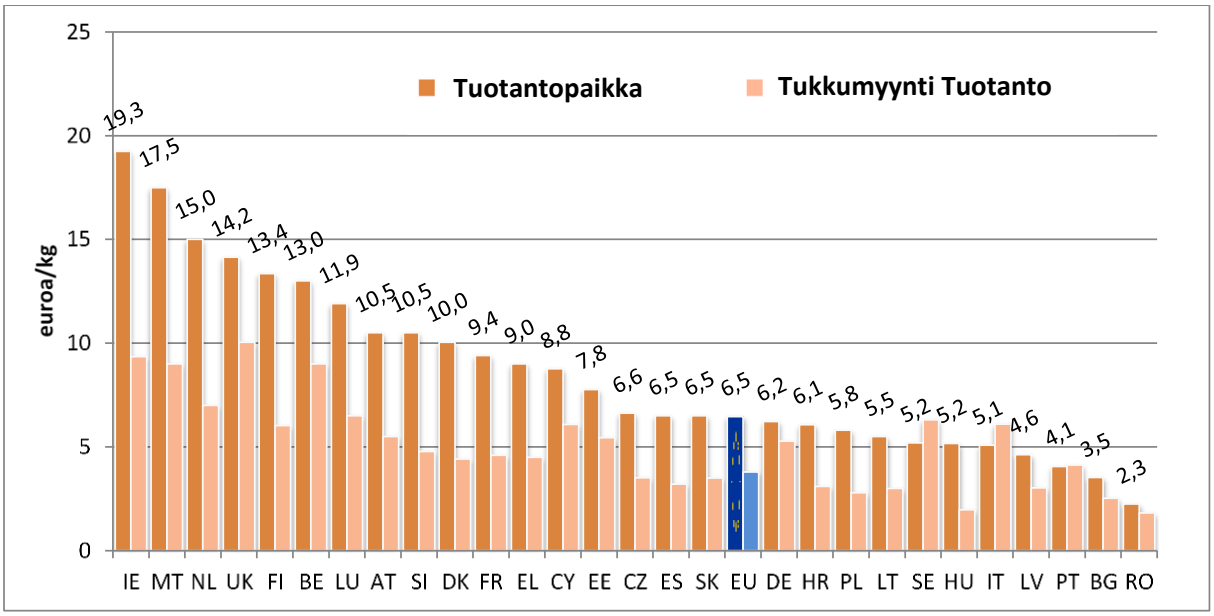
[10] Lähde: FAO

[11] Omavaraisuusaste = EU:n tuotanto/(tuotanto + tuonti-vienti)

Hinnat

Hunajan hinta vaihtelee suuresti eri jäsenvaltioiden sekä eri laatujen ja myyntipisteiden välillä. Monikukkahunajan keskimääräinen hinta EU:ssa tuotantopaikalla vuonna 2018 oli 6,46 euroa/kg. Useimmissa jäsenvaltioissa hinta on alhaisempi tukussa, jossa keskimääräinen hinta EU:ssa vuonna 2018 oli 3,79 euroa/kg. On huomattava, että vaikka nämä hinnat eivät juuri ole muuttuneet edellisten, vuonna 2016 saatujen tietojen jälkeen, keskimääräiset tuotantokustannukset ovat nousseet vuoden 2015 tasosta 3,21 euroa/kg vuoden 2018 tasoon 3,90 euroa/kg, mikä saattaa johtaa pienempään katteeseen tuotettua hunajakiloa kohti. Koska jäsenvaltiot eivät kuitenkaan ilmoita, kuinka suuri osa tuotetusta hunajasta myydään tukussa ja kuinka suuri osa tuotantopaikalla, tuotannon kannattavuudesta tuottajille ei voida tehdä varmoja päätelmiä.

Kuva 3: Hunajan keskihinnat vuonna 2018. MT: ylimmän ja alimman hinnan keskiarvo



3.2 Kauppa

Tuonti

EU:n omavaraisuusaste hunajan osalta on vain 60 prosenttia. Vuonna 2018 EU:hun tuotiin hunajaa 208 000 tonnia, jonka kokonaisarvo oli 452 miljoonaa euroa. EU on maailman suurin hunajan tuoja ja Kiina sen suurin hunajantoimittaja. Tuonti Kiinasta EU:hun on kuitenkin vähentynyt vuoden 2015 lähes 100 000 tonnista 80 000 tonniin vuonna 2018[12]. Samalla ajanjaksolla tuonti Ukrainasta, joka on toiseksi suurin toimittaja, kasvoi 20 000 tonnista 41 000 tonniin. Tuonti kolmannelta toimittajalta Argentiinasta ja neljänneltä toimittajalta Meksikosta pysyi 25 000 ja 20 000 tonnissa.

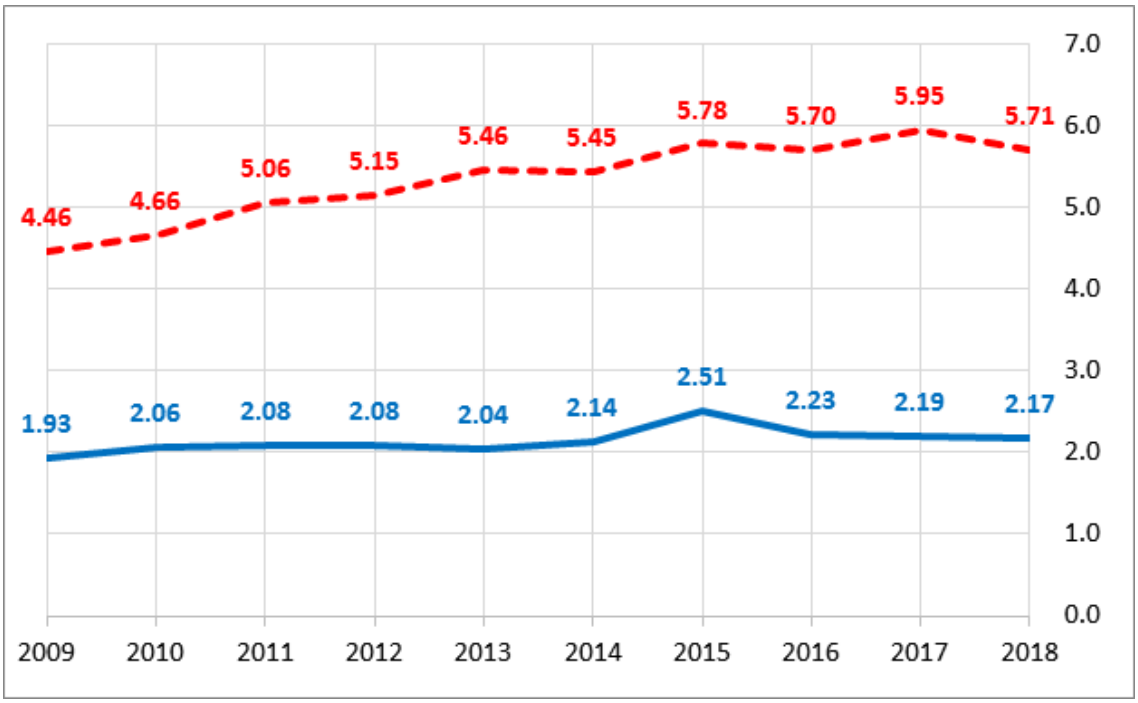
Kolmansista maista tuotu hunaja on yleensä halvempaa kuin EU:ssa tuotettu hunaja, ja vuonna 2018 keskimääräinen tuontihinta oli hieman yli 2 euroa/kg.

[12] Lähde: Eurostatin Comext-tietokanta, https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/statistics

Vienti

EU:n vienti on vähäpätöistä tuontiin verrattuna. Vuonna 2018 EU:sta vietiin noin 21 000 tonnia hunajaa, mikä on noin 7 prosenttia EU:n tuotannosta. EU:ssa tuotetun hunajan tärkeimmät markkina-alueet ovat Sveitsi, Saudi-Arabia, Yhdysvallat ja Japani. Vuonna 2018 keskimääräinen vientihinta oli 5,7 euroa/kg.

Kuva 4: EU:n keskimääräiset hunajan tuontihinnat euroina/kg (sininen tasainen viiva) ja vientihinnat (punainen katkoviiva) vuosina 2009–2018. Lähde: Eurostatin Comext-tietokanta



4. KANSALLISTEN MEHILÄISHOITO-OHJELMIEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Oikeusperusta

Kansallisten mehiläishoito-ohjelmien oikeusperusta 1. elokuuta 2016 alkavasta mehiläishoitovuodesta 2017 eteenpäin on YMJ-asetuksen 55–57 artikla, jota täydennetään seuraavilla:

- Komission delegoitu asetus (EU) N:o 2015/1366[13] ja
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1368[14].

Mehiläishoitovuosia 2017–2019 koskevat ohjelmat ja niiden rahoitus hyväksyttiin 5 päivänä heinäkuuta 2016 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2016/1102[15] nojalla.

[13] Komission delegoitu asetus (EU) 2015/1366, annettu 11 päivänä toukokuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä mehiläishoitoalan tuen osalta, *EUVL L 211, 8.8.2015, s. 3–6.*

[14] Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1368, annettu 6 päivänä elokuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä mehiläishoitoalan tuen osalta, *EUVL L 211, 8.8.2015, s. 9–16.*

[15] Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2016/1102, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2016, jäsenvaltioiden Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti esittämien mehiläistuotteiden

Mehiläishoitovuosia 2020–2022 koskevat ohjelmat ja niiden rahoitus hyväksyttiin 12 päivänä kesäkuuta 2019 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2019/974[16] nojalla.

4.2 Tavoitteet ja toimenpiteet

Ohjelmien tavoitteena on parantaa mehiläishoitotuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen yleisiä edellytyksiä unionissa. Vuoden 2013 YMP:n uudistuksessa ohjelmiin tehtiin joitakin muutoksia. Muutosten päätavoitteena oli mukauttaa tukikelpoiset toimenpiteet alan tarpeisiin ja varmistaa EU:n rahoituksen järkevämpi jakaminen parantamalla menetelmiä, joilla jäsenvaltiot määrittävät alueillaan sijaitsevien mehiläispesien määrän. Muutosten tuloksena syntyneet tukikelpoiset toimenpiteet on kuvattu tarkemmin jäljempänä.

a) **Mehiläishoitajille ja mehiläishoitajien organisaatioille annettava tekninen apu:** tämän toimenpiteen sanamuoto muutettiin ”mehiläishoitajien ryhmittymistä” ”mehiläishoitajien organisaatioiksi”. Monet jäsenvaltiot sisällyttävät tähän toimenpiteeseen koulutuksen, kurssien järjestämisen ja koulutusesitteiden painamisen, mutta siihen voi sisältyä hyvin monenlaisia toimia. Näitä ovat tuki esimerkiksi ensiasteen jalostukseen tarvittavien teknisten laitteiden hankinnalle sekä erityistuki nuorille mehiläishoitajille.

b) **Mehiläisiä vaivaavien tuholaisten ja tautien, erityisesti varroapunkin, torjunta:** tämän toimenpiteen soveltamisalaa on laajennettu varroatoosin torjunnasta muiden mehiläisiä vaivaavien tuholaisten ja tautien, kuten aasianherhiläisten (*Vespa velutina*) ja pienten pesäkuoriaisten (*Aethina tumida*) torjumiseen. Useimmissa tämän toimenpiteen sisältävissä ohjelmissa keskitytään kuitenkin edelleen varroatoosin torjuntaan. Varroapunkki saadaan hallintaan usein tukemalla menetelmiä, joilla vähennetään loiskuormaa. Käytössä on myös toimia, joilla pyritään tiedottamaan mehiläishoitajille varroapunkin torjunnan tärkeydestä.

c) **Siirtohoidon järkeistäminen,** jonka tarkoituksena on helpottaa mehiläispesien siirtämistä unionissa ja niiden sijoituspaikkojen tarjoamista mehiläishoitajille kukinta-aikana. Siirtohoidon hallinnointia voidaan helpottaa muun muassa sellaisilla toimenpiteillä kuin mehiläispesien ja kehien tunnistaminen, siirtohoitorekisteri, investointi siirtohoitoa helpottaviin tarvikkeisiin ja materiaaleihin sekä hunajalajien kartoitus.

d) **Mehiläistuotteiden ominaisuuksia määrittävien laboratorioiden tukeminen, millä pyritään auttamaan mehiläishoitajia pitämään tuotteitaan kaupan ja nostamaan niiden arvoa:** tämän toimenpiteen soveltamisalaa on laajennettu hunajasta tehtävien fysikaaliskemiallisten ominaisuuksien analyysien tukemisesta myös muihin mehiläistuotteisiin[17], kuten kuningatarhyytelöön, siitepölyyn, kittivahaan tai mehiläisvahaan. YMJ-asetuksen mukaisesti tämän toimenpiteen tulisi myös auttaa mehiläishoitajia pitämään tuotteitaan kaupan ja nostamaan niiden arvoa. Toimenpidettä voidaan käyttää rahoittamaan esimerkiksi hunajan alkuperänä olevien kasvilajikkeiden selvittämistä, sillä alkuperätiedon perusteella mehiläishoitajat voivat saada tuotteestaan paremman hinnan.

e) **Mehiläiskantojen lisäämisellä** voidaan osittain kompensoida mehiläiskuolemien vaikutuksia ja näin välttää tuotannon supistuminen. Tällaisiin toimenpiteisiin voi kuulua rahoitus, jota myönnetään

---

tuotannon ja kaupan pitämisen parantamista koskevien kansallisten ohjelmien hyväksymisestä *(tiedoksiannettu numerolla C(2016) 4133), EUVL L 182, 7.7.2016, s. 55–57.*

[16] Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2019/974, annettu 12 päivänä kesäkuuta 2019, jäsenvaltioiden Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti esittämien mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen parantamista koskevien kansallisten ohjelmien hyväksymisestä (*tiedoksiannettu numerolla C(2019) 4177*), *EUVL L 157, 14.6.2019, s. 28–30.*

[17] Luettelo mehiläishoito-ohjelmien kattamista mehiläistuotteista on asetuksen (EU) N:o 1308/2013 liitteessä I olevassa XXII osassa, ja ne ovat hunaja, kuningatarhyytelö, kittivaha ja mehiläisvaha.

kuningatarmehiläisten kasvatukseen, mehiläisyhdyskuntien hankintaan tai uusien mehiläispesien ostamiseen.

f) **Yhteistoiminta mehiläishoitoalaa ja mehiläistuotteita koskevan soveltavan tutkimuksen ohjelmien toteuttamiseen erikoistuneiden tahojen kanssa:** tämä toimenpide antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden tukea tutkimuksen erityishankkeita. Niillä voidaan pyrkiä parantamaan hunajan laatua ja/tai levittämään tällaisten hankkeiden tuloksia.

g) **Markkinoiden seuranta:** uusi toimenpide, jolla voidaan sijoittaa mehiläistuotteiden ja hintojen seurantaan. Sillä voidaan parantaa tuotantoedellytyksiä ja tukea markkinatilanteen seuraamista varten laadittuja kansallisia strategioita.

h) **Tuotteiden laadun parantaminen niiden markkina-arvon parantamiseksi:** YMJ-asetuksella käyttöön otettu uusi toimenpide, jota voitaisiin käyttää esimerkiksi hunajan, mutta myös muiden mehiläistuotteiden, markkinapotentiaalin hyödyntämiseen.

4.3 Kansallisille mehiläishoito-ohjelmille varattu unionin rahoitus ja sen käyttöaste

Mehiläishoitoalalle varattu unionin rahoitus on suhteellisen pieni, mutta sitä lisätään kauden 2017–2019 mehiläishoito-ohjelmissa käytettävissä olevasta 36 miljoonasta eurosta 40 miljoonaan euroon mehiläishoitovuotta kohti kauden 2020–2022 mehiläishoito-ohjelmille.

Unionin tuki mehiläishoito-ohjelmille vastaa 50:tä prosenttia jäsenvaltioille aiheutuvista menoista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että mehiläishoitovuosina 2017 ja 2018 mehiläishoito-ohjelmiin oli vuosittain käytettävissä yhteensä 72 miljoonaa euroa. Vaikka rahoitusta ei käytetty täysimääräisesti, käyttöaste on korkea. Vertailun vuoksi jäljempänä olevassa taulukossa on esitetty rahoituksen käyttö mehiläishoitovuonna 2016.

Taulukko 1: Unionin rahoitus mehiläishoito-ohjelmille ja sen käyttöaste

Käytettävissä oleva unionin rahoitus mehiläishoitovuotta kohti	Mehiläishoitovuosi 2016 Vuosien 2014–2016 ohjelmat	Mehiläishoitovuosi 2017 Vuosien 2017–2019 ohjelmat	Mehiläishoitovuosi 2018 Vuosien 2017–2019 ohjelmat	Mehiläishoitovuosi 2019 Vuosien 2017–2019 ohjelmat	Mehiläishoitovuodet 2020–2022
euroa	33 100 000	36 000 000	36 000 000	36 000 000	40 000 000
Jäsenvaltioiden käyttämän unionin rahoituksen määrä euroina	31 102 215	32 372 777	33 974 000	Ilmoitetaan 15.3.2020 mennessä	Ilmoitetaan 15.3.2021 alkaen
Käyttöaste	94 %	90 %	94 %		

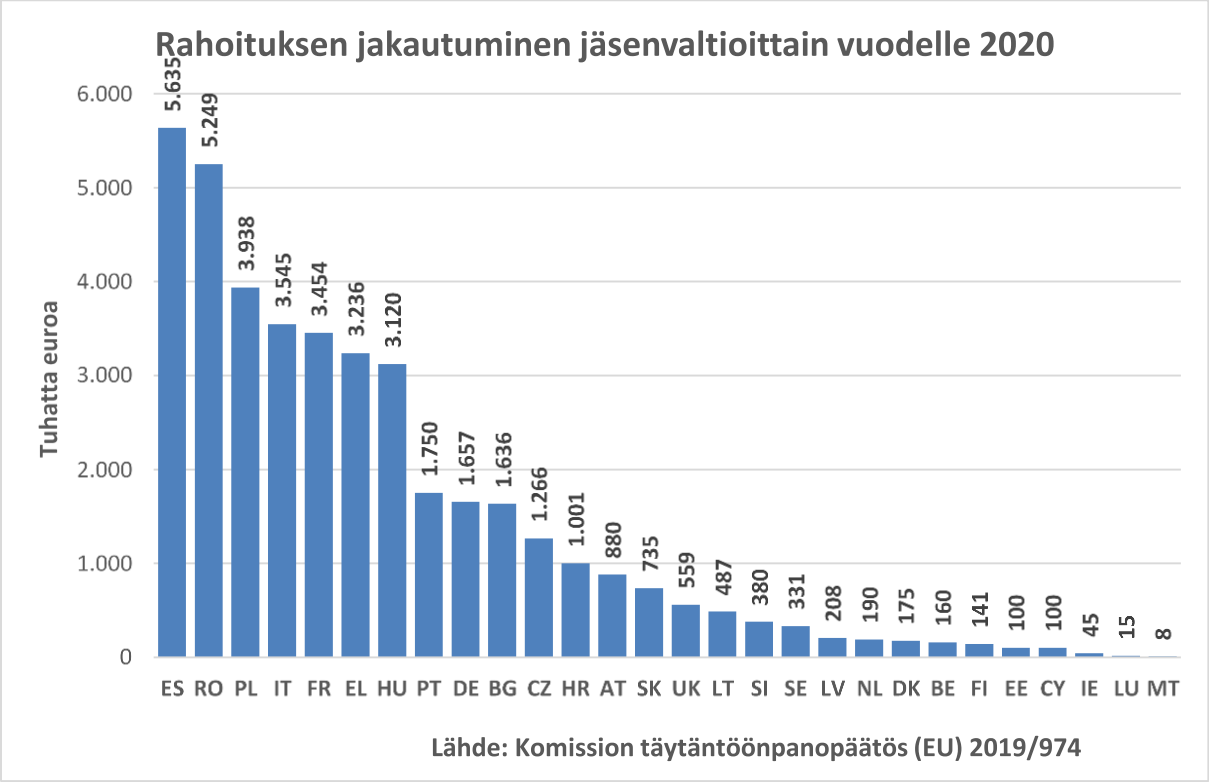
4.4 Unionin tuen jakautuminen jäsenvaltioittain

Mehiläishoito-ohjelmiin myönnettävän unionin tuen jakamista koskevat säännöt on annettu komission delegoidun asetuksen (EU) 2015/1366 4 artiklassa. Tärkein tekijä tuen määräytymisessä on kunkin ohjelmaan osallistuvan jäsenvaltion alueella olevien mehiläispesien osuus. Tämä on yksi syy siihen, että jäsenvaltioiden on määritettävä alueellaan sijaitsevien mehiläispesien määrä ja ilmoitettava siitä komissiolle. Näitä sääntöjä on selostettu tarkemmin tämän kertomuksen kohdassa 5.

Unionin rahoitusosuuden vähimmäismäärä on 25 000 euroa mehiläishoito-ohjelmaa kohden. Jäljelle jäävä unionin rahoitus jaetaan jäsenvaltioiden ilmoittamien mehiläispesien suhteellisien osuuksien mukaan. Jos jäsenvaltio kuitenkin pyytää vähemmän rahoitusta kuin mihin se olisi oikeutettu mehiläispesien suhteellisen osuutensa perusteella, jäljelle jäävä unionin rahoitus voidaan jakaa niille jäsenvaltioille, jotka ovat hakeneet rahoitusta yli oman teoreettisen osuutensa.

Asetuksen (EU) 2015/1368 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti mehiläishoito-ohjelmille vuosiksi 2017–2019 osoitetut unionin varat jaettiin jäsenvaltioiden vuonna 2013 ilmoittamien mehiläispesien määrien perusteella. Vuonna 2019 komissiolle ilmoitettujen, vuosia 2020–2022 koskevien mehiläishoito-ohjelmien määrärahat perustuivat vuosina 2017 ja 2018 (kahtena kalenterivuonna välittömästi ennen kansallisten mehiläishoito-ohjelmien ilmoittamisvuotta komissiolle) ilmoitettuihin mehiläispesien määriin.

Kuva 5: Unionin tuen jakautuminen jäsenvaltioille mehiläishoitovuosina 2020–2022



4.5 Menot toimenpidetyypeittäin

Asetuksen 2015/1368 10 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle viimeistään kunkin vuoden 15. maaliskuuta vuotuinen täytäntöönpanokertomus edellisestä mehiläishoitovuodesta. Ensimmäiset kaksi vuotuista täytäntöönpanokertomusta, jotka koskivat mehiläishoitovuosia 2017[18] ja 2018[19] ilmoitettiin vuosina 2018 ja 2019. Menojen erittely toimenpidetyypin mukaan mehiläishoitovuonna 2018 esitetään jäljempänä olevassa kaaviossa (*kuva 6*). Jotta näitä voidaan vertailla aikaisimpiin tietoihin, tässä yhteydessä esitetään myös menojen erittely toimenpidetyypin mukaan mehiläishoitovuonna 2015 (*kuva 7*). Siitä ilmenee, että vaikka ohjelmat saivat tuolloin sisältää vain kuusi toimenpidettä, kokonaisjakauma prosentteina on edelleen sama.

Kuten aiempinakin vuosina, vuonna 2018 suurimman osan, yhteensä lähes 60 prosenttia, käytettävissä olevasta rahoituksesta saavat **tekninen apu** sekä **mehiläisiä vaivaavien tuholaisten torjunta**. Tämä kuvastaa alalla olevaa jatkuvaa tarvetta investoida mehiläishoitotarvikkeisiin, päivittää mehiläishoitokäytäntöjä tautien ja mehiläispesien tuholaisten torjumiseksi ja tarjota mehiläishoitajille koulutusta.

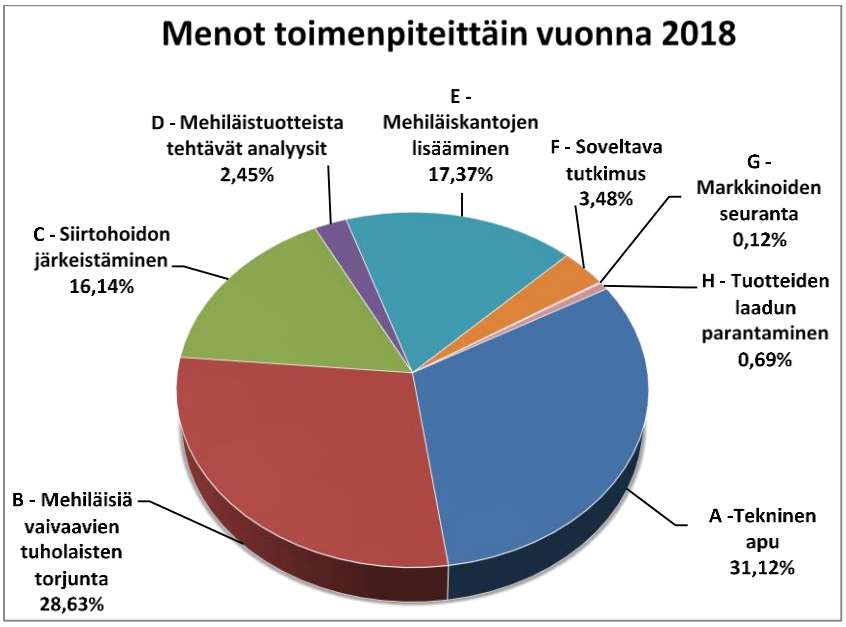
[18] Ajanjakso 1.8.2016–31.7.2017
[19] Ajanjakso 1.8.2017–31.7.2018

Edellisvuosien tapaan **mehiläiskantojen lisääminen** ja **siirtohoidon järkeistäminen** olivat kolmanneksi ja neljänneksi suosituimmat toimenpiteet ja saivat yhteensä yli 30 prosenttia rahoituksesta. Useissa jäsenvaltioissa siirtohoito on tärkeä mehiläishoitokäytäntö, jota tarvitaan mehiläisten ravinnontarpeen kattamiseen koko mehiläishoitokauden ajan ja pölytyspalveluiden tarjoamiseen.

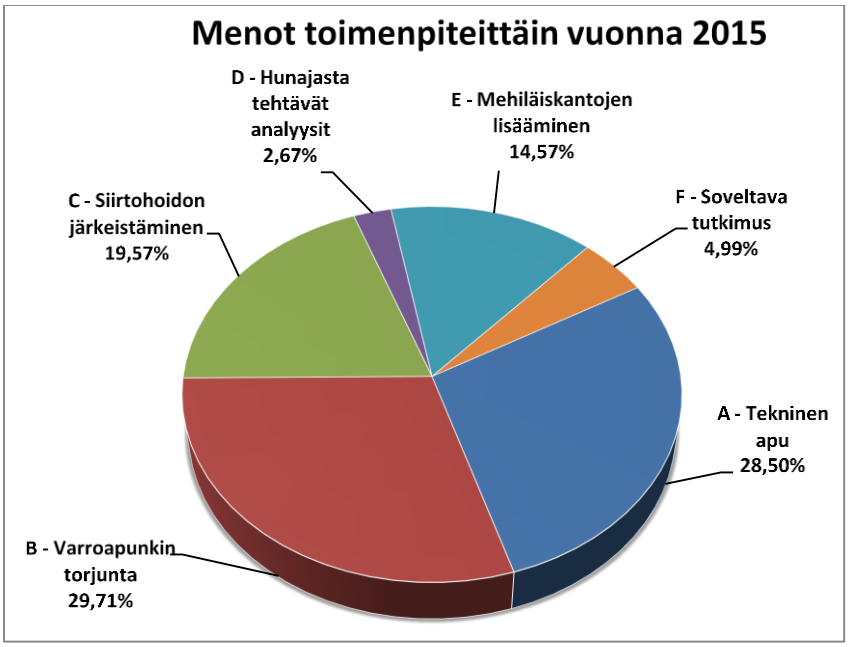
Soveltava tutkimus ja **hunajasta tehtävät analyysit** olivat edelleen viidennellä ja kuudennella sijalla ja ne saivat 3,48 ja 2,45 prosenttia käytettävissä olleesta rahoituksesta vuonna 2018.

Kaksi uutta toimenpidettä, **tuotteiden laadun parantaminen** (0,69 prosenttia kokonaismenoista) ja **markkinoiden seuranta**, saivat yhteensä alle 1 prosenttia rahoituksesta.

Kuva 6: Toimenpidekohtaisten menojen osuus (%) mehiläishoitovuonna 2018



Kuva 7: Toimenpidekohtaisten menojen osuus (%) mehiläishoitovuonna 2015



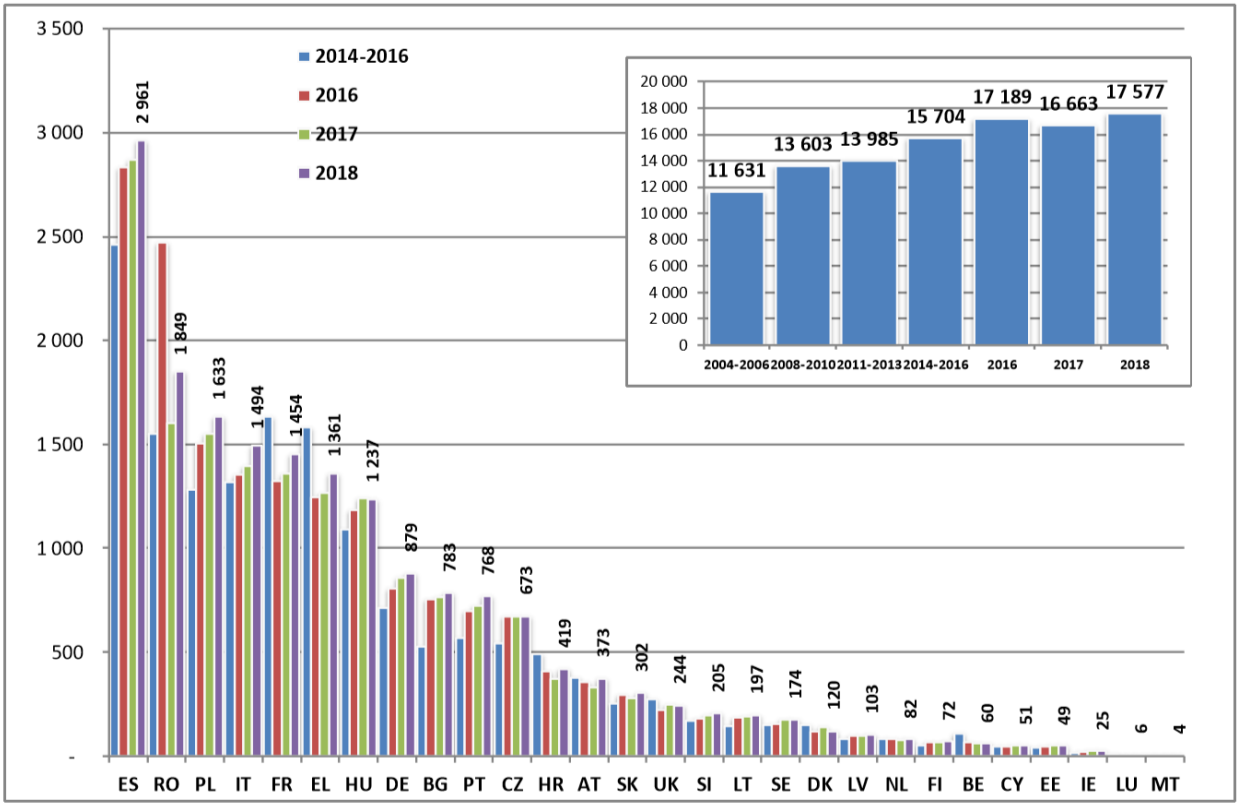
5. MENETELMÄT MEHILÄISPESIEN LUKUMÄÄRÄN MÄÄRITTÄMISEKSI

Kuten tämän kertomuksen kohdassa 4.2 on kuvattu, muutoksilla pyrittiin järkevöittämään EU:n rahoituksen jakamista parantamalla menetelmiä, joilla jäsenvaltiot määrittävät alueillaan sijaitsevien mehiläispesien määrän. YMJ-asetuksen 56 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisen säädösvallan siirron nojalla komissio antoi delegoidun säädöksen jäsenvaltioiden mehiläishoito-ohjelmiin myönnettävän EU:n tuen jakoperusteista, jotka perustuvat mehiläispesien lukumääriin[20]. Kyseisessä delegoidussa säädöksessä mehiläispesällä tarkoitetaan ”*sellaisen mehiläisyhdyskunnan sisältävää yksikköä, jota käytetään hunajan, muiden mehiläistuotteiden tai mehiläisten jalostusmateriaalin tuotantoon, sekä kaikkia yhdyskunnan selviytymisen kannalta olennaisia elementtejä*”. Lisäksi säädöksellä velvoitettiin kansallisen mehiläishoito-ohjelman esittävät jäsenvaltiot käyttämään luotettavaa menetelmää määrittämään vuosittain syyskuun 1. ja joulukuun 31. päivän välisenä aikana alueellaan olevien talvehtimaan valmiiden mehiläispesien lukumäärä.

Koska edellä kuvattuja seikkoja koskevia yhdenmukaistettuja sääntöjä ei ollut ennen delegoidun säädöksen soveltamista, ennen sen soveltamista vuonna 2017 ilmoitettuja mehiläispesien lukumääriä ei tulisi verrata suoraan maaliskuusta 2017 alkaen ilmoitettujen mehiläispesien lukumääriin. Aiempi pitkäaikainen suuntaus osoittaa kuitenkin, että mehiläispesien määrä Euroopan unionissa on kasvanut viime vuosikymmenen aikana. Tämä myönteinen kehitys on nähtävissä lähes kaikissa jäsenvaltioissa.

[20] Komission delegoitu asetus (EU) 2015/1366.

Kuva 8: Mehiläispesien määrän kehitys EU:ssa tuhansina



Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1368 mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava kansallisen mehiläishoito-ohjelmansa mukana kuvaus alueellaan sijaitsevien mehiläispesien lukumäärän määrittämiseen käytettävästä menetelmästä.

Pakollisia menetelmiä mehiläispesien laskennassa käyttää yhteensä 17 jäsenvaltiota. Näihin kuuluvat ne jäsenvaltiot, joissa on eniten mehiläispesiä, kuten Espanja, Romania, Italia, Ranska ja Kreikka. Pakollisiin menetelmiin voi kuulua mehiläishoitajien ja/tai mehiläispesien pakollinen rekisteröinti erityiseen rekisteriin, joka on perustettu tätä tarkoitusta varten, tai muista pakollisista rekistereistä, kuten eläinlääkintäalan tietojärjestelmistä, saatavien tietojen käyttö.

Kaikkiaan 11 jäsenvaltiota käyttää sen sijaan muita menetelmiä kuin pakollista rekisteröintiä. Näihin kuuluu jäsenvaltioita, joissa mehiläispesiä on vähemmän, kuten Ruotsi, Tanska, Irlanti ja Viro. Nämä jäsenvaltiot voivat tukeutua mehiläishoitoyhdistyksiltä, tutkimuksista ja laskennoista tai näiden menetelmien yhdistelmästä saataviin tietoihin.

Yleisesti ottaen mehiläispesien rekisteröintipakon katsotaan olevan vakaampi menetelmä, mutta siitä aiheutuu hallinnollinen rasitus mehiläishoitajille ja jäsenvaltioille. Kansallinen lainsäädäntö velvoittaa mehiläishoitajat rekisteröimään toimintansa ja ilmoittamaan mehiläispesiensä määrän virastolle.

Mehiläispesien määrän arvioimiseen käytettävien muiden menetelmien luotettavuus riippuu mehiläishoitoyhdistysten pitämien tietokantojen laadusta ja niiden mehiläishoitajien otannan edustavuudesta, jotka on valittu ilmoittamaan mehiläispesiensä lukumäärä.

6. MEHILÄISHOITO YHTEISESSÄ MAATALOUSPOLITIIKASSA VUODEN 2020 JÄLKEEN

YMP:n linjauksia vuoden 2020 jälkeiselle ajalle koskevassa ehdotuksessaan[21] komissio ehdottaa mehiläishoito-ohjelmien siirtämistä YMJ-asetuksesta YMP:n strategiasuunnitelma-asetukseen[22]. Näin lisätään mehiläishoitoalan näkyvyyttä ja varmistetaan, että sen panos yhteisen maatalouspolitiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen otetaan huomioon.

Ehdotukseen sisältyy myös mehiläishoito-ohjelmien rahoituksen korottaminen 60 miljoonaan euroon vuodessa. Tämä tarkoittaa, että tulevan YMP:n seitsenvuotiskauden aikana alan käytettävissä oleva rahoitus on yhteensä 840 miljoonaa euroa, johon on laskettu unionin rahoitus ja jäsenvaltioiden maksuosuudet. Toinen ehdotukseen sisältyvä muutos on, että jäsenvaltioiden mehiläishoito-ohjelmien vuotuisesta rahoituksesta säädetään perussäädöksessä[23].

On edelleen tarpeen tietää jäsenvaltioiden mehiläispesien määrä, jotta voidaan seurata suuntausta, arvioida tukitoimenpiteiden vaikutusta mehiläishoitoalaan ja pitää Euroopan kansalaiset ajan tasalla. Sen vuoksi komission ehdotuksessa velvoitetaan edelleen jäsenvaltiot laskemaan mehiläispesiensä lukumäärä ja ilmoittamaan tulokset komissiolle.

Vaikka mehiläishoito-ohjelmat olivat YMJ-asetuksessa vapaaehtoisia, komissio ehdottaa, että niistä tehdään pakollisia jäsenvaltioiden YMP:n strategiasuunnitelmissa.

7. PÄÄTELMÄT

Vaikka mehiläishoito-ohjelmat ovat olleet vapaaehtoisia YMJ-asetuksen nojalla, kaikki jäsenvaltiot jatkavat yhteistyössä alan kanssa kehitettyjen ohjelmien käyttöönottoa. Ohjelmat vaihtelevat jäsenvaltioittain ja kunkin jäsenvaltion tarpeiden mukaan, mutta eniten tukea saavat toimenpiteet – tekninen apu ja mehiläisiä vaivaavien tuholaisten torjunta – ovat pysyneet samoina edellisen, vuonna 2016 annetun kertomuksen jälkeen.

Alalle myönnettävä rahoitus on jatkanut kasvua kahdella edellisellä ohjelmakaudella, ja rahoituksen käyttöaste on edelleen korkea. Tämä osoittaa, että valitut toimenpiteet ovat olleet tarkoituksenmukaisia.

Yksi tukitoimenpiteen vaikutusta kuvaavista indikaattoreista on mehiläispesien määrä, ja se kasvaa edelleen. Mitä tulee alan yleiseen kannattavuuteen, EU:n keskimääräiset hinnat eivät ole nousseet, kun taas tuotantokustannukset kasvavat ja tuontihinnat laskevat. Tämä asettaa alalle haasteita ja osoittaa, että tukea tarvitaan jatkossakin, kun otetaan huomioon myös mehiläisten tärkeä rooli ympäristön ja maatalouden kannalta.

[21] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_fi

[22] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=COM%3A2018%3A392%3AFIN

[23] Vuoden 2020 jälkeistä yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevan komission ehdotuksen liite VIII.